

**SYSTEM ŹRÓDEŁ PRAWA
W ŚWIETLE KONSTYTUCJI RP
z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Fakty prawotwórcze (formy tworzenia prawa)

I. Stanowienie:

1/ stanowienie;

2/ umowa.

II. Uznanie prawa (praktyka):

1/uznanie reguł zwyczajowych;

2/ precedens prawotwórczy.

Normatywna koncepcja źródeł prawa

Zespół reguł nakazujących uznawać jakieś fakty za fakty prawotwórcze oraz reguł dotyczących wiązania z tymi faktami obowiązywania określonych norm prawnych.

1/ reguły walidacyjne – reguła uznania

2/ reguły wnioskowań prawniczych (reguły inferencyjne)

3/ reguły kolizyjne

4/ dyrektywy interpretacyjne wykładni prawa.

Zasady techniki prawodawczej

Dział I
Projekt ustawy
Rozdział 1
Przepisy ogólne

§ 1.

1. Podjęcie decyzji o przygotowaniu projektu ustawy poprzedza się:
  - 1) wyznaczeniem i opisaniem stanu stosunków społecznych w dziedzinie wymagającej interwencji organów władzy publicznej oraz wskazaniem pożądanego kierunku ich zmiany;
  - 2) ustaleniem potencjalnych, prawnych i innych niż prawne, środków oddziaływania umożliwiających osiągnięcie zamierzonych celów;
  - 3) określeniem przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych, organizacyjnych, prawnych i finansowych każdego z rozważanych rozwiązań;
  - 4) zasięgnięciem opinii podmiotów zainteresowanych rozstrzygnięciem sprawy;
  - 5) dokonaniem wyboru sposobu interwencji organów władzy publicznej.

2. W przypadku podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu ustawy, należy:
- 1) zapoznać się z dotychczasowym stanem prawnym, w tym z obowiązującymi ustawami, umowami międzynarodowymi, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, prawodawstwem organizacji i organów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem, oraz prawem Unii Europejskiej, obowiązującym w regulowanej dziedzinie;
  - 2) ustalić skutki dotychczasowych uregulowań prawnych obowiązujących w danej dziedzinie;
  - 3) określić cele, jakie zamierza się osiągnąć przez wydanie nowej ustawy;
  - 4) ustalić alternatywne rozwiązania prawne, które mogą skutecznie służyć osiągnięciu założonych celów;

- 5) sformułować prognozy podstawowych i ubocznych skutków rozważanych alternatywnych rozwiązań prawnych, w tym ich wpływ na system prawa;
- 6) określić skutki finansowe poszczególnych alternatywnych rozwiązań prawnych oraz ustalić źródła ich pokrycia;
- 7) dokonać wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania prawnego.

Liczba ustaw w Polsce

- I. Cechy systemu źródeł prawa w Polsce:**
  - 1. konstytucjonalizacja systemu źródeł prawa**
  - 2. dychotomiczny podział źródeł prawa:**

**> źródła prawa powszechnie obowiązującego
(art. 87 Konstytucji)**

Art. 87.

- 1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.**

- 2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.**

> źródła prawa wewnętrznego (art. 93 Konstytucji)

Art. 93.

- 1. Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty.**
- 2. Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów.**
- 3. Uchwały i zarządzenia podlegają kontroli co do ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem.**

3. hierarchiczność systemu źródeł prawa:

- > kryteria hierarchiczności systemu źródeł prawa**
- kryterium hierarchii organów stanowiących prawo**
- kryterium stopnia szczegółowości regulacji/treści**
- kryterium kolejności delegacji prawodawczej**

> szczególna moc prawna konstytucji

Rozdział I

Art. 8

- 1. Konstytucja jest najwyższym aktem prawa Rzeczypospolitej Polskiej.**
- Konstytucja RP a Traktat Lizboński i Karta Podstawowych Praw UE (prawo pierwotne)**

➤ **Miejsce prawa pochodnego Unii Europejskiej**

Art. 91

2. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowane jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

- akty prawne I filaru: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego, dyrektywy Komisji Europejskiej, decyzje Komisji Europejskiej – mają wiążącą moc prawną**
- obowiązek implementacji dyrektywy przez państwo członkowskie**
- obowiązek dokonywania prowsólnotowej wykładni polskiego prawa**
- obowiązywanie *acquis constitutionnel***
- rola orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu I Instancji ETS**
- rola *soft law***

➤ **miejsce ratyfikowanych umów międzynarodowych w systemie źródeł prawa**

Art. 9

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.

Art. 89.

- 1. Ratyfikacja przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej i jej wypowiedzenie wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, jeżeli umowa dotyczy:**
  - 1) pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych,**
  - 2) wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji,**
  - 3) członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej,**
  - 4) znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym,**
  - 5) spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy.**
- 2. O zamiarze przedłożenia Prezydentowi Rzeczypospolitej do ratyfikacji umów międzynarodowych, których ratyfikacja nie wymaga zgody wyrażonej w ustawie, Prezes Rady Ministrów zawiadamia Sejm.**
- 3. Zasady oraz tryb zawierania, ratyfikowania i wypowiedzania umów międzynarodowych określa ustawa.**

Art. 90.

- 1. Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach.**
- 2. Ustawa wyrażająca zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, jest uchwalana przez Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz przez Senat większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.**
- 3. Wyrażenie zgody na ratyfikację takiej umowy może być uchwalone w referendum ogólnokrajowym zgodnie z przepisem art. 125.**
- 4. Uchwałę w sprawie wyboru trybu wyrażenia zgody na ratyfikację podejmuje Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.**

Art. 91.

- 1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.**
- 2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.**

- 4. zamknięty charakter systemu źródeł prawa powszechnie obowiązującego: aspekt podmiotowy i przedmiotowy**
- 5. otwarty charakter źródeł prawa wewnętrznego**

- **rozporządzenie; akt wykonawczy, podstawowy, niesamoistne źródło prawa**
- **szczególny charakter upoważnienia do wydania rozporządzenia**
  - **zawarte w ustawie**
  - **szczegółowe podmiotowo, przedmiotowo, zawiera wytyczne co do treści**
  - **zakaz domniemywania kompetencji do wydania rozporządzenia**
  - **zakaz subdelegacji (art. 92 ust. 2)**

7. akty prawa miejscowego jako źródło prawa powszechnie obowiązującego

Art. 94.

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa.

7. obowiązek urzędowej, oficjalnej promulgacji aktów prawnych

Art. 88.

- 1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.**
- 2. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa.**
- 3. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.**

USTAWA
z dnia 20 lipca 2000 r.
o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów
prawnych
(tekst jednolity)

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych oraz zasady i tryb wydawania dzienników urzędowych.

2. Zasady i tryb ogłaszania umów międzynarodowych, a także układów zbiorowych pracy określają odrębne ustawy.

3. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych i niektórych aktów prawnych Unii Europejskiej oraz zasady i tryb wydawania Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej, zwanego dalej "Dziennikiem UE", określają przepisy Unii Europejskiej.

Art. 2. 1. Ogłoszenie aktu normatywnego w dzienniku urzędowym jest obowiązkowe.

2. Odrębna ustawa może wyłączyć obowiązek ogłoszenia aktu normatywnego niezawierającego przepisów powszechnie obowiązujących.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 18 sierpnia 2016 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń

Na podstawie art. 47 ust. 1 i art. 48a ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539 oraz z 2015 r. poz. 266 i 470) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 711) w § 7 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Nakazuje się zaopatrywanie świń przemieszczanych na obszarze ochronnym, obszarze objętym ograniczeniami lub obszarze zagrożenia oraz z tych obszarów poza te obszary do miejsca położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w świadectwo zdrowia wystawione przez urzędowego lekarza weterynarii na podstawie badania klinicznego świń przeprowadzonego nie wcześniej niż 24 godziny przed przemieszczeniem tych świń, zawierające:”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

Art. 9. 1. W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, zwanym dalej "Dziennikiem Ustaw", ogłasza się:

- 1) Konstytucję;**
- 2) ustawy;**
- 3) rozporządzenia z mocą ustawy wydane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;**
- 4) rozporządzenia wydane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, Prezesa Rady Ministrów, ministrów kierujących działami administracji rządowej, przewodniczących określonych w ustawach komitetów, będących członkami Rady Ministrów, oraz Krajową Radę Radiofonii i Telewizji;**
- 5) teksty jednolite aktów określonych w pkt 1-4;**
- 6) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące aktów normatywnych ogłoszonych w Dzienniku Ustaw;**
- 7) uchwały Rady Ministrów uchylające rozporządzenie ministra.**

2. W Dzienniku Ustaw ogłasza się również akty prawne dotyczące:

- 1) stanu wojny i zawarcia pokoju;**
- 2) referendum zatwierdzającego zmianę Konstytucji i referendum ogólnokrajowego;**
- 2a) skrócenia kadencji Sejmu;**
- 3) wyborów do Sejmu i Senatu;**
- 4) wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;**
- 5) powszechnej lub częściowej mobilizacji i użycia Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej;**
- 6) stanu wojennego;**
- 7) stanu wyjątkowego;**
- 8) stanu klęski żywiołowej;**
- 9) stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Sejmu i Senatu oraz ważności referendum zatwierdzającego zmianę Konstytucji i referendum ogólnokrajowego.**

3. W Dzienniku Ustaw ogłasza się ponadto inne akty prawne, jeżeli odrębne ustawy tak stanowią.

Art. 10. 1. W Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", zwanym dalej "Monitorem Polskim", ogłasza się:

- 1) zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydane na podstawie ustawy;**
- 2) uchwały Rady Ministrów i zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, wydane na podstawie ustawy;**
- 3) teksty jednolite aktów określonych w pkt 1 i 2;**
- 4) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące aktów normatywnych ogłoszonych w Monitorze Polskim lub aktów normatywnych, które nie były ogłoszone.**

2. W Monitorze Polskim ogłasza się również:

- 1) uchwały Zgromadzenia Narodowego dotyczące:**
  - a) regulaminu Zgromadzenia Narodowego,**
  - b) uznania trwałej niezdolności Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia,**
  - c) postawienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu;**
- 2) uchwały Sejmu dotyczące:**
  - a) regulaminu Sejmu,**
  - b) (uchylona),**
  - c) uchwalenia wotum zaufania Radzie Ministrów oraz absolutorium dla Rady Ministrów,**
  - d) uchwalenia wotum nieufności Radzie Ministrów lub ministrowi,**
  - e) pociągnięcia do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu,**
  - f) rozwiązania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego,**
  - g) wyboru, powoływania lub odwoływania na określone w Konstytucji lub ustawach stanowiska państwowe; uchwałę o powołaniu lub odwołaniu wymagającym zgody Senatu ogłasza się po wyrażeniu takiej zgody;**

3) uchwały Senatu dotyczące:

- a) regulaminu Senatu,
- b) wyboru, powoływania, odwoływania, a także wyrażenia zgody na powoływanie lub odwoływanie przez Sejm na określone w Konstytucji lub ustawach stanowiska państwowe;

4) akty rządowe Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące:

- a) zwoływania pierwszego posiedzenia nowo wybranych Sejmu i Senatu,
- b) (uchylona),
- c) zrzeczenia się urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- d) desygnowania i powoływania Prezesa Rady Ministrów oraz Rady Ministrów,
- e) przyjmowania dymisji Rady Ministrów i powierzania jej tymczasowego pełnienia obowiązków,
- f) dokonywania zmian w składzie Rady Ministrów na wniosek Prezesa Rady Ministrów,
- g) odwoływania ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności,
- h) powoływania lub odwoływania na określone w Konstytucji i ustawach stanowiska państwowe,
- i) powoływania sędziów,
- j) nadawania tytułu naukowego profesora i tytułu profesora sztuki,
- k) mianowania na stopień generała i równorzędny,
- l) nadawania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;

5) postanowienia Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz powierzeniu Marszałkowi Sejmu tymczasowego wykonywania obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;

6) postanowienia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach sporów kompetencyjnych pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa.

**> elektroniczny dziennik urzędowy:
www.rcl.gov.pl**